

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты халықаралық ғылыми конференциясы
Алматы, Қазақстан, 4-6 сәуір 2024 жыл

Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
Алматы, Казахстан, 4-6 апреля 2024 года

International Scientific Conference of Students and
Young Scientists
“FARABI ALEMI»
Almaty, Kazakhstan, April 4-6, 2024

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ СЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И ПОЛИТОЛОГИИ

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 4-6 сәуір 2024 жыл

2 том

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 4-6 апреля 2024 года

Том 2

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMİ»

Almaty, Kazakhstan, April 4-6, 2024

Volume 2

Алматы
«Қазік университеті»
2024

Председатель редакционной коллегии:

Мейрбаев Б.Б. – кандидат философских наук, ассоциированный профессор, декан факультета философии и политологии

Заместители председателя редакционной коллегии:

Альчымбаева А.Б. – заместитель декана по научно-инновационной работе и международным связям

Абдирайымова Г.С. – заведующая кафедрой социологии и социальной работы

Алгожаева Н.С. – заведующая кафедрой педагогики и образовательного менеджмента

Курманалиева А.Д. – заведующая кафедрой религиоведения и культурологии

Куратбек Ә.А. – заведующий кафедрой философии

Мылбаева А.К. – заведующая кафедрой общей и прикладной психологии

Насимова Г.О. – заведующая кафедрой политологии и политических технологий

Материалы международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі», Алматы, Казахстан, 04-06 апреля 2024 г. Том 2. – Алматы: Қазак университеті, 2024. – 885 с.

ISBN 978-601-04-6623-4

В сборнике представлены доклады, выступления, тезисы участников международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі», организованной Советом молодых учёных, преподавателями, магистрантами и докторантами факультета философии и политологии.

В работе конференции приняли участие молодые учёные из разных вузов Казахстана и зарубежных стран. В данном сборнике содержатся статьи и тезисы по актуальным проблемам философии, социологии, культурологии, социальной работы, религиоведения, психологии и педагогики.

Статьи изданы в авторской редакции.

ПОСТСЕКУЛЯРЛЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКСТРЕМИЗМ МЕН ТЕРРОРИЗМ: ДАМУ ҮРДІСТЕРІ МЕН ҮДЕРІСТЕРІ

Исламтану мамандығының 1 курс докторанты **Сақбаева А.Қ.**
Ғылыми жетекші: Байтенова Н.Ж. - филос. ғ. докторы, профессор
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Аңдатпа: Ислам дінінде саяси-қоғамдық, рухани өмірдің барлық саласы камтылған. Солардың бірі діни сенім және діни төзімділік мәселесі. Ислами идеяларды өркениеттік тұрғыда қабылдап, оларды еліміздің әлеуметтік-экономикалық даму жолында қолдана білсек, біздің қоғамдағы біраз қиындықтар шешілер еді. Алайда, Қазақстанда, көптеген басқа елдердегідей, діни экстремизм мен терроризмге қатысты белгілі күрделі мәселелер бар және осы мәселені шешудің сындарлы тәсілдерін іздеу маңызды болып табылады. Экстремизм мен терроризм – бұл оның таралуын болдырмау үшін мұқият қарауды және тиімді шараларды қажет ететін құбылыс. Мақалада Қазақстандағы радикалды діни экстремизм мен терроризм өсуінің ішкі және сыртқы саяси себептері, бұл процестің ұлттық қауіпсіздік пен жалпы өңірлік тұрақтылыққа әсері қарастырылады. Терроризм және экстремизм мәселесіне ұзақ уақыт бойы тап болмаған еліміз бүгінде осы жағдайға байланысты тиімді және жылдам шешімдерді қабылдауды қажет етуде. Аталған мәселені шешу үшін мемлекеттік құрылымдар соңғы жылдары елеулі күш-жігер жұмсап, дін саласындағы үрдістер мен үдерістерге бақылауды айтарлықтай кеңейтіп, нығайтуда. Мақалада мемлекетте орын алған экстремизм мен терроризм оқиғалары және олардың Қазақстан халқының ортақ мемлекеттік мәдениетінің дамуы мен бірігуіне, демократиялық реформалардың халық санасында орнығуына әсері талқыланады. Экстремисттік және террористік мәселелерді шешудің жолдары ұсынылады.

Кілт сөздер: ислам, дін, экстремизм, терроризм, антирроризм

Кіріспе.

Діни экстремизмді, оның іс-әрекетінің мотивациясын білмей түсіну мүмкін емес. Сараптамалық ортада діни экстремизмнің анық сипаты және оның табиғатта қалай кездесетіні туралы нақты түсінік жоқ. Діни экстремизм мәселесін түсінуде сараптамалық бірліктің болмауы, біртұтас координаттар мен құндылықтардың бірыңғай жүйесіне, зерттелген және білікті әдістердің бірыңғай жиынтығын қалыптастыруға кедергі келтіруде.

Діни экстремизм діни ұйымдармен тікелей байланысты. Көптеген діни ұйымдар тек дінге деген қызығушылықтарын жасыра отырып, іс жүзінде адамның санасын басқарып, өз мүдделерін насихаттайды. Сонымен қатар, оларға әсер ете отырып, жеке тұлға ретінде адам психологиясы мен оның құқықтарын, отбасылық этиканы бұзады. Діни негізде жанжал туғызып, адамның конституциялық құқықтарын шектейді немесе айырады. Діни экстремизмді ұстанушылар өздерін «діни өрлеудің шыңына» жеткендер деп түсінеді. Өмірдің мәнін табу және жоғары этикалық максаттарды ұстану олардың ақыл-ой дәлелдеріне «соқыр» сеніммен ауыстырылады. Мұндай сенім адамды зорлық-зомбылықтың тиімді құралына айналдырады [1].

Діни экстремизм қазір қарулы және оқытылған халықаралық террористер бандалары жасаған ауқымды тұрақты соғыс немесе жүйелі террористік актілер түрінде анықталады. Олардың идеологиясы – «джихад» – «кәпірлермен» соғыс, олар басқа дінді ғана емес, сонымен бірге «Исламға» сай емес зайырлы өмір салтын, демократиялық саяси бағытты ұстанатындармен де күреседі. Қоғамдағы жағымсыз резонанс әр түрлі тоталитарлық діни ұйымдардың, неопагандықтың, оккультизмнің, сатанизмнің және басқа өз қызметін жасыратын (немесе жарнамаламайтын) топтардың ізбасарларының қызметін тудырады. Олардың ықпалындағы қауымдастықтарда діни фанатизм пайда

болатыны, бұзақылық әрекеттері жасалатыны, олардың мүшелерінің моральдық, психикалық және физикалық денсаулығына зиян келтірілетіні белгілі [2].

Діни экстремизм көбінесе зорлық-зомбылықпен қатар жүретін таптық және азаттық күрестің әртүрлі формаларынан бастап жалдамалы агенттер мен арандатушылар жасаған қылмыстарға дейінгі гетерогенді құбылыстарды білдіреді.

Негізгі бөлім. Зайырлы және көпмәдениетті Қазақстан ұзақ уақыт бойы әлемдік ауқымдағы – діни экстремизм мәселелерінен тыс болатын. Алайда, соңғы уақыттардағы жағдайлар («Қаңтар» оқиғасы) кезінде тұрғындар алғаш рет және үлкен ауқымда оның көрінісіне тап болды.

Тәуелсіздік алғанға дейін елде мұндай мәселелердің болмауының бірнеше себептері бар [3]:

- коммунистік, атеистік идеологияның үстем болуы;
- оңтүстік аудандардан басқа республика аумағында исламның әлсіз таралуы.

Ислам діни исламға дейінгі пұтқа табынушылық нанымдармен, соның ішінде тәңірішілдікпен қатар күнделікті өмірде де мойындалды;

- КСРО азаматтарын сыртқы әлемнен идеологиялық және мәдени оқшаулау;
- КСРО КГБ-ның коммунистік доктринаға сәйкес келмейтін кез-келген идеологиялық көріністерді анықтау, алдын-алу және жолын кесу жөніндегі қызметті белсенді атқарды.

Ал, Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейін жағдай түбегейлі өзгерді, яғни діни экстремизмді КСРО-ның ыдырауының салдарының бірі деп атауға болады. Себебі, осы уақытта ескі идеалдар құлады, қоғам әлі жанартылған «дұрыс» идеологияны анықтаған жоқ еді. Қазақстандағы Ислам, барлық Орталық Азия елдеріндегі секілді, жыл сайын дәстүрлі мәдениеттің ғана емес, әлеуметтік және саяси өмірдің маңызды факторына айнала бастады. Елде діни сенім бостандығы, діни бірлестіктерді мемлекеттен бөлу, мемлекеттің діни қауымдастық істеріне араласпау құқығы жарияланды. Көптеген зерттеулерге сәйкес, діни экстремизм халықтың күнкөріс деңгейінің төмен болуы мен жастардың арасындағы білімсіздік салдарынан артқандығы анықталған. Ал, Қазақстан тәуелсіздік алған кезеңде болған дағдарыс салдарынан, халықтың осал тұстарының арасында көптеген адамдар діни білім алу мүмкіндігі болмады және осы уақытта жұмыссыз адамдардың саны артты, бұл қоғамның әлсіз тұсы, «бос құлақтар» мен «бос қолдардың», яғни тез сенуге бейім топтардың қалыптасуына алып келді. Осылайша елімізде тәуелсіздік алған кезден бастап діни экстремизм мен терроризм орын ала бастады [4].

Қазақстанда діни экстремизм Ислам радикализмін қоса алғанда, түрлі нысандар арқылы көрінеді. Бұл биліктің үлкен алаңдаушылығын тудырады, өйткені бұл ықтимал қақтығыстар мен қоғамдық қауіпсіздіктің бұзылуына алып келуі мүмкін. Бүгінгі таңда Қазақстан үшін негізгі қауіпті факторларының бірі діни экстремизм болып табылады. Бұл факторды (әсіресе бірқатар қиын аймақтарда) сыртқы күш орталықтары елдегі әлеуметтік-саяси жағдайды тұрақсыздандыру үшін оңай қолдана алады. Қазақстандағы бұл мәселенің ерекшелігі келесідей:

- біріншіден, Қазақстандағы діни-экстремистік топтар салыстырмалы түрде аз және бытыраңқы;

- екіншіден, Алматы (2016 ж., жаз) мен Тараздың (2011 ж.) тәжірибесі көрсетіп отырғандай, тіпті жалғызбасты террорист те, әсіресе қоғамдық-саяси резонанс тұрғысынан орасан зор залал келтіре алады.

Қазақстанда ислам экстремизмінің дамуы шаамамен 2011 жылдан бастау алды деп қарастыруға болады. 2011 жылдан бастап, экстремистер қызметінің террористік күрес әдістеріне көшуі, билікке қарулы қарсыласу кезеңі байқалады. Оқиғалардың қайғылы тізбегінің тағы бір бөлігі негізінен жастар қатысқан 2016 жылғы Ақтөбе қаласындағы террористік акт және осы жылы Алматы қаласында орын алған жалғызбасты террористік актіні атауға болады.

Террористік акциялар негізінен құқық қорғау жүйесіне, соттарға, түзеу мекемелеріне қарсы бағытталған және көбінесе жарылыстар, соның ішінде жанкешті опция арқылы жүзеге асырылды. Сол кезде «Халифат сарбаздары» (Джунуд әл-Халифат), «Дінді қорғаушылар» (Ансар-уд-дин), «Бейбарыс батальоны» және т.б. жаңа террористік құрылымдар өздері туралы жариялай бастады [5].

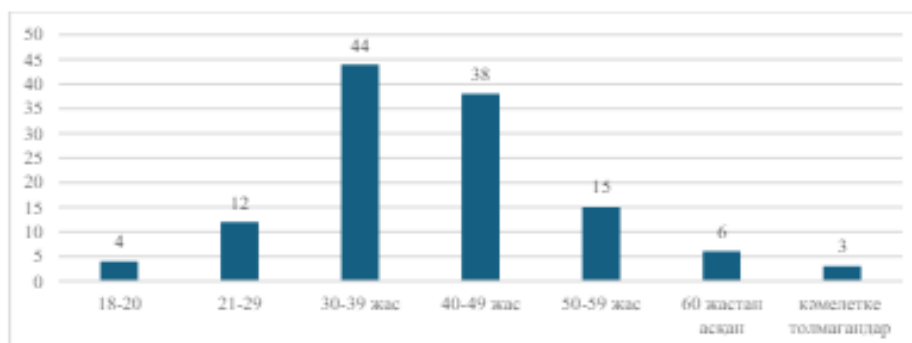
2016 жылғы террористік актілер мемлекеттің зорлық-зомбылық экстремизмі мен терроризмге қарсы практикалық шараларын жүйелі және кешенді күшейту жөніндегі жаңа кезеңнің басталуын белгіледі. «Экстремизм мен терроризмге қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша кейбір заңнамалық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы қарастырылды. Сондай-ақ, діни қатынастарды ретке келтіру мақсатында «Қазақстан Республикасында діни экстремизм мен терроризмге қарсы іс-қимыл жөніндегі 2017-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама» қабылданды және Тұңғыш Президенттің 2017 жылғы 20 маусымдағы Жарлығымен Қазақстан Республикасының дін саласындағы мемлекеттік саясаттың 2017-2020 жылдарға арналған жаңа тұжырымдамасы бекітілді [6].

Мемлекеттегі террористік актілердің негізгі себебін халық арасында діндарлықтың өсуінен анықтауға болады, бірақ Қазақстан Республикасының саяси ашық болуы жағдайында бұл табиғи үдеріс болып табылады. Экстремизм мен терроризмге байланысты құқық бұзушылықтар бойынша өңірлер арасында Түркістан облысы көш бастап тұр (18 жағдай). Антилидерлерде басқа да оңтүстік өңірлер - Жамбыл облысы мен Шымкент қаласы кіреді. 2023 жылы Шығыс Қазақстан және Қостанай облыстарында ең аз құқық бұзушылық (1 жағдай) тіркелді. Сонымен қатар, әлеуметтік, ұлттық, рулық, нәсілдік, таптық немесе діни алауыздықты қоздыру туралы бап бойынша - 48 жағдай тіркелді. Сондай-ақ, «Терроризмді насихаттау немесе терроризм актісін жасауға жария түрде шақыру», «сот шешімімен тыйым салынған қоғамдық немесе діни бірлестіктің қызметін ұйымдастыру және оған қатысу» баптары да кездеседі.

2022 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында Қазақстанда 124 адамға, ал 2023 жылы бұл көрсеткіш 2 адамға (минус 1,6%) азайып, 122 адамға қатысты экстремизм мен терроризмге байланысты қылмыс-іс қозғалған және сотқа жіберілген [7].

Анықталған адамдардың үштен бірі, 41 адам – терроризмді насихаттаумен немесе терроризм актісін жасауға жария түрде шақырумен айналысқан. Сондай-ақ, жиі кездесетін құқық бұзушылықтардың қатарына қоғамдық немесе діни бірлестіктің, не өзге ұйымның қызметіне тыйым салу немесе оларды жою туралы сот шешімінен кейін (24 адам, плюс жылына 60%) ұйымдастыру және әлеуметтік, ұлттық, рулық, нәсілдік, таптық немесе діни араздықты қоздыру (23 адам, плюс 76,9%) кездеседі.

Сотқа тартылғандардың арасында 30-39 жас аралығындағы 44 адам, 40-49 жас аралығындағы 38 адам, 50-59 жас аралығындағы 15 адам, 60 жастан асқан 6 адам, кәмелетке толмағандар – 3 адам, 18-20 жаста – 4 адам, 21-29 жаста – 12 адам болды (сурет 1) [7].

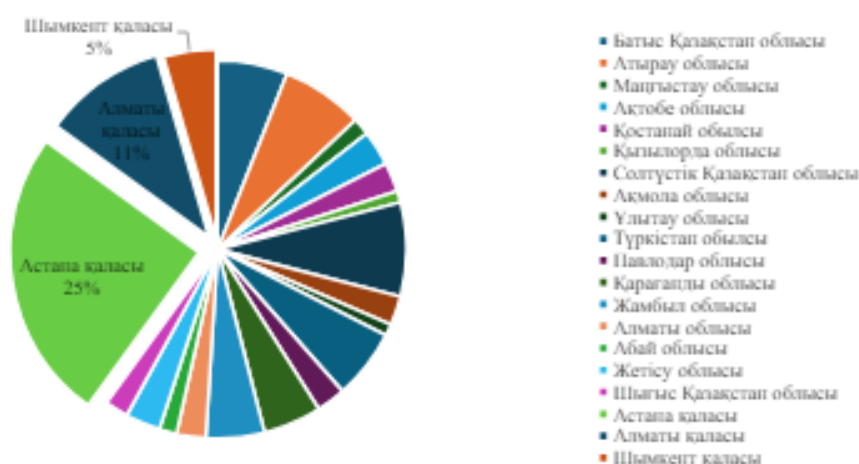

Сурет 1 – 2023 жылы экстремистік терроризм бойынша қылмыстық іс тіркелген азаматтардың жас бойынша статистикасы [7]

2023 жылдың он екі айында Сотқа дейінгі тергеудің бірыңғай тізілімінде экстремизм мен терроризмге байланысты 208 қылмыс тіркелді – бұл 2022 жылмен салыстырғанда 5,6%-ға артық.

Жиі кездесетін қылмыс – әлеуметтік, ұлттық, рулық, нәсілдік, таптық немесе діни алауыздықты қоздыру: 84 құқық бұзушылық, жылдық өсу – 82,6%. Бұдан әрі терроризмді насихаттау немесе терроризм актісін жасауға жария түрде шақыру, сондай-ақ олардың қызметіне тыйым салу немесе жою туралы сот шешімінен кейін қоғамдық немесе діни бірлестіктің не өзге ұйымның қызметін ұйымдастыру және оған қатысу [7].

Өңірлік бөліністе экстремизм мен терроризмге байланысты ең көп қылмыстар елордада тіркелді: 50 жағдай — өткен жылмен салыстырғанда 28,2% - ға артық. Сондай-ақ, антилидерлік өңірлердің қатарында Алматы (21 жағдай), Солтүстік Қазақстан (16 жағдай), Атырау (14 жағдай) және Жамбыл (13 жағдай) облыстары болды. Құқық қорғау органдары бір жыл бұрын 302-ге қарсы 153 экстремистік материал тәркіледі. Көбінесе мұндай материалдар, кітаптар (96 бірлік) және парақшалар (42 бірлік) болды (сурет 2) [7].

Сурет 2 – ҚР өңірлік бөліністе экстремизм мен терроризм статистикасы, 2023 жыл [7]

Елімізді болып жатқан оқиғалар статистикасы діни экстремизмнің таралуына ықпал ететін факторларға терең талдау жүргізу қажеттілігін көрсетеді. Жағдайдың күрделенуінің белгілі себептері: діни сауатсыздық, халықтың идеологиялық және діни бағдарларының бірінші реттілікте болмауы, көптеген діни ілімдер мен ұйымдардың пайда болуы және т.б.

Бүгінгі таңда ең маңызды фактор – «зайырлылық» терминінің мазмұнын дұрыс түсінбеудің нәтижесі болған дін мен мемлекеттің қарама-қайшылығы. Кейбір шенеуніктер бұл терминге идеологиялық сипат беруі дін мен мемлекет арасындағы қарым-қатынаста, зайырлылық пен руханилық арасындағы байланысты қабылдауда қиындықтар тудырды. Нәтижесінде, мемлекет экстремизммен күресу үшін емес, діндарлықпен жұмыс істейді деген әсер қалады және барлық іс-әрекет руханият пен ислам нормаларына шабуыл сияқты сезіледі. Бұл мәселені шешуде, әлемдік тәжірибе зайырлы мемлекет пен Ислам арасындағы өзара әрекеттестікте екі стратегияның бірін таңдау керектігін көрсетеді:

– исламды тежеу стратегиясы (жалпы бірқатар елдерде бұл стратегия өзінің

тұйықтығы мен өнімсіздігін көрсетті);

– исламмен ынтымақтастық стратегиясы (оның ішінде радикалды исламизмге қарсы «қалыпты» исламмен ынтымақтастық; Малайзия мен Сингапурдың табысты тәжірибесі айқын мысал болып табылады).

Бұдан әрі радикалды діни құрылымдардың тұрақсыздандырушы белсенділігі қазақстандық қоғамның өзінде жеткілікті елеулі объективті ішкі алғышарттар болған кезде ғана табысты болуы мүмкін. Мысалы, мұсылмандарға қысым жасау, сондай-ақ ҚР азаматтарының әлеуметтік-мүліктік жіктелуі аясындағы жағдай конфессиялық-идеологиялық шекаралардың әлеуметтік және саяси шекаралармен сәйкес келуінің ықтимал қауіптілігін туындатады. Бұл жағдайда исламды саясаттандырудың өсуі маңыздылыққа ие болады. Мысалы, биліктің хиджаб киюді шектеу, зайырлылықты исламға шабуыл ретінде беру әрекеттеріне байланысты, ҚМДБ-дан кейінгі көптеген қалыпты сенушілер, әрине, Сирияға кетуге және/немесе террористік актілерге бармайды, бірақ зайырлы саяси оппозицияның деструктивті үгіт-насихатына көбірек бейім болуы мүмкін, әсіресе діни жастар.

Бұл мақсатта, білім беру, экономикалық жағдай, сондай-ақ радикалдануды ынталандыратын әлеуметтік-мәдени аспектілерін қарастыру керек. Толеранттылықты насихаттауға, мәдениеттер мен діндердің алуан түрлілігін түсінуге бағытталған білім беру бағдарламаларын дамыту неғұрлым инклюзивті қоғам құруға ықпал етеді. Бұған дінаралық түсіністік курстарын енгізу және сыни тұрғыдан ойлауға үйрету пәндерін қосу керек.

Тиімді құқық қолдану: діни экстремизм актілерінің алдын алу және жолын кесу үшін құқықтық базаны нығайту және оны қатаң орындау қадағалау. Бұған экстремистік идеяларды насихаттауды бақылау және экстремистік ұйымдардың қаржылық қолдауымен күресу шаралары бақылау керек.

Халықаралық ынтымақтастық: діни экстремизммен күрес оң нәтиже көрсетіп жатқан басқа елдермен тәжірибе және ақпарат алмасу Қазақстанға құнды сабақтар мен стратегияларды ұсына алады. Жастардың қоғамдық өмірге, спортқа, мәдениетке және білімге белсенді қатысуы үшін жағдай жасау олардың экстремистік топтарға тартылу ықтималдығын төмендетуі мүмкін. Интернеттегі мазмұнды тиімді бақылау және реттеу интернеттегі рекрутинг пен экстремистік идеялардың таралуын болдырмауға көмектеседі.

Қорытынды

Қазақстандағы діни экстремизм проблемаларын шешу кешенді және жүйелі тәсілді талап етеді. Қоғамның, биліктің және діни лидерлердің қатысуымен ел тұрақты және толерантты қоғам құруға ықпал ететін стратегияларды жасай алады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Никишин В. Д. и др. Словесный религиозный экстремизм. Правовая квалификация. Экспертиза. Судебная практика. Монография. – Москва: Проспект. – 2020. – 240 с.
2. Шувалов А. П., Тишкин Д. Н. Оперативно-розыскное прогнозирование в сфере противодействия религиозному экстремизму: актуальные вопросы комплексного взаимодействия с институтами гражданского общества // Юристы-Правоведы. – 2020. – № 1 (92). – С. 135-140.
3. Жусупов С. Ислам в Казахстане: прошлое, настоящее, будущее во взаимоотношениях государства и религии // Ислам на постсоветском пространстве: взгляд изнутри / Московский центр Карнеги. – М., 2001. – С. 121, 122
4. Абжанов Б. С. О противодействии экстремизму в Казахстане // Онтология и аксиология права. – 2021. – С. 3-6.
5. Бубербаев Н. Д. Проблемы противодействия религиозному экстремизму в Республике Казахстан // ББК 67я431 П 781. – 2021. – С. 29.

6. Қазақстан П. П. Р., Сағинтаев Б. Об утверждении Государственной программы по противодействию религиозному экстремизму и терроризму в Республике Казахстан на 2018-2022 годы: утв. 15 марта 2018 года, № 120 //URL: [https://tengrinews.kz/zakon/pravительство_республики_казахстан_premier_ministr_rk/natsionalnaya_bezопасnost/id-P1800000124/\(дата_обращения:_01.07._2018\)](https://tengrinews.kz/zakon/pravительство_республики_казахстан_premier_ministr_rk/natsionalnaya_bezопасnost/id-P1800000124/(дата_обращения:_01.07._2018).). – 2020. (қаралым күні 16.03.2024)
7. Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеті [Электронды ресурс] URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/pravstat?lang=kk> (қаралым күні 15.03.2024)

«ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫНДАҒЫ ДІН»	
«РЕЛИГИЯ В СОВРЕМЕННОМ КАЗАХСКОМ ОБЩЕСТВЕ»	
«RELIGION IN MODERN KAZAKH SOCIETY»	
Жетпісбай Н. ИСЛАМНЫҢ РАДИКАЛДАНУЫНЫҢ ТАРИХИ АЛҒЫШАРТТАРЫ МЕН НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕРІ	2
Халимова А.Б. ҚАЗАҚСТАНДА ДІНИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ	10
Джундыбаева Г. БОЖЕСТВЕННОЙ НАУКЕ В СИСТЕМЕ ЕГО КЛАССИФИКАЦИИ	17
Асан А.Б. ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК ФАКТОР УКРЕПЛЕНИЯ МИРА	21
Ерімбет Р. Е. ИСЛАМ ШАРИФАТЫНДАҒЫ КЕЙБІР БИОЭТИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР	26
Шантемисов Е.Б. ИСЛАМ ТАҚЫРЫБЫНА АРНАЛҒАН ТЕЛЕВИЗИЯЛЫҚ ЖӘНЕ РАДИО ХАБАРЛАРҒА МАЗМҰНДЫҚ ТАЛДАУ	35
Қабылбаева Н.Қ. ЗАМАНАУИ ҚАЗАҚ ЖАСТАРЫНЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ	40
Әділжан Г. ҚЫТАЙДАҒЫ БУДДИЗМНІҢ ҚАЛЫПТАСУ ТАРИХЫ	44
Оразбаев Ә.Т. ХАНАФИ МАЗХАБЫНЫҢ НЕГІЗГІ МӘТІНДЕРІ МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРІ (ШАРХТАРЫ)	47
Мелисова Б.М. ОТНОШЕНИЕ К РАЗЛИЧНЫМ ФОРМАМ СОБСТВЕННОСТИ В МИРОВЫХ РЕЛИГИЯХ	54
Сақбаева А.Қ. ПОСТСЕКУЛЯРЛЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКСТРЕМИЗМ МЕН ТЕРРОРИЗМ: ДАМУ ҮРДІСТЕРІ МЕН ҮДЕРІСТЕРІ	59
Сайлау Т. Ж. ТҰЛҒАНЫҢ ДЕСТРУКТИВТІ ҰЙЫМҒА ЕНУ СЕБЕПТЕРІ ЖӘНЕ ДЕСТРУКТИВТІ СЕКТАНЫҢ АДАМҒА ӘСЕР ЕТУ САЛДАРЫ	64
Sarsengali B. THE FORMATION OF A PERSONALITY AS A PERFECT PERSON IN ISLAMIC EDUCATION	70
Турысбекова Д. А. ӘЛ-ФАРАБИ ТРАКТАТАРЫНДАҒЫ БАҚЫТ, ІЗГІЛІК ЖӘНЕ ТӘРБИЕ ҰҒЫМДАРЫ	76
Kusherbayeva A. B. THEOLINGUISTICS IN MODERN RELIGIOUS DISCOURSE	79
Шалқарова А.С. МИССИОНЕРЛІКТІҢ МАҒЫНАСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ШЫҒУ ТЕГІ	82
Салырбек Д. МИССИОНЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІҢ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ ТИПОЛОГИЗАЦИЯСЫ	85
Естап Р. ШАМАНИЗМНЫҢ ТЫЛСЫМ ӘЛЕММЕН КОММУНИКАЦИЯСЫ	90
Төлеу Ә.С. ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРДЕГІ ИСЛАМИСТІК ТОПТАРДЫҢ МИССИОНЕРЛІК ҚЫЗМЕТІ	94
Романұлы Н. МАЙЛЫҚОЖА ЖЫРАУДЫҢ РУХАНИ МҰРАСЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ҚОҒАМҒА ӘСЕРІ	97
Қабиденов Ж. «БАЙБАРЫС СҰЛТАННЫҢ ИСЛАМ ҒАЛЫМДАРЫМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ МЕН МӘДЕНИ ПАРАДИГМАЛАРДЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ӘСЕРІН ТАЛДАУ»	103
Мәметбай Н. ХАНАФИ МӘЗҺАБЫ ҒҰЛАМАЛАРЫН ЗЕРТТЕУ КОНТЕКСТІНДЕГІ БИОГРАФИЯЛЫҚ ДЕРЕККӨЗДЕР	106

Материалы международной научной конференции
студентов и молодых учёных «Фараби әлемі»,
Алматы, Қазақстан, 04-06 апрель 2024 г.

Электронный сборник